

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 195/2024-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej MALICH advokátska kancelária, s. r. o., Dunajská 25, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-2S/119/2021 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-2S/119/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Správny súd v Bratislave **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. BA-2S/119/2021 konal bez zbytočných prieťahov.
- Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré jej **j e** Správny súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Správny súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **807,28 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

- Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 195/2024-17 z 3. apríla 2024 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa

domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Správneho súdu v Bratislave (ďalej aj „správny súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal správne mu súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal jej primerané finančné zadostučinenie 2 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a obsahu spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou z 1. júna 2021 podanou na pôvodne príslušnom Krajskom súde v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) domáha proti žalovanému Okresnému úradu Bratislava, odboru katastrálnemu (ďalej len „okresný úrad“) preskúmania zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy č. k. Xo-4/2021-Iba z 31. marca 2020 v spojení s rozhodnutím okresného úradu sp. zn. X-348/2020 z 28. decembra 2020, ktoré boli vydané v konaní o oprave údajov v katastri nehnuteľností podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov. Sťažovateľka tiež navrhla, aby správny súd odložil vykonateľnosť správnu žalobou napadnutých rozhodnutí podľa § 185 písm. a) Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“), a to až do právoplatnosti rozhodnutia správneho súdu vo veci samej. Krajský súd uznesením č. k. 2S/119/2021-65 z 21. septembra 2021 tento návrh zamietol. Sťažovateľka ďalej uvádza, že po podaní správnej žaloby boli bez jej návrhu a vedomia do napadnutého konania pribratí ďalší účastníci, ktorí sa k podanej žalobe postupne vyjadrovali. Vo svojej replike doručenej správne mu súdu 17. marca 2022 súhlasila, aby v danej veci správny súd začal konať a čo možno najskôr rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 110 ods. 2 SSP). V napadnutom konaní tiež podala žiadosti o pokračovanie v konaní a vydanie rozhodnutia, či už v rámci samostatných podaní (napr. žiadosť o pokračovanie v konaní z 28. júla 2023 a opakovaná žiadosť o pokračovanie v konaní z 25. januára 2024), alebo ako súčasť iných procesných podaní (písomné vyjadrenie zo 17. marca 2022), pričom na žiadnu z týchto žiadostí a urgencií správny súd nereagoval. Správny súd 13. októbra 2023 oznámil sťažovateľke zmenu zákonného senátu v jej veci. Sťažovateľka zdôrazňuje, že správny súd je v jej veci absolútne nečinný od 22. mája 2022, napadnuté konanie tak trvá dva a pol roka a z postupu správneho súdu je zrejmé, že nebude v dohľadnej dobe právoplatne skončené.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka namieta absolútnu nečinnosť súdu, keďže od začatia napadnutého konania v roku 2021 sa úkony súdu obmedzili iba na zasielanie písomných podaní strán sporu a rozhodnutie uznesením č. k. 2S/119/2021-65 z 21. septembra 2021 o zamietnutí jej návrhu na priznanie odkladného účinku správnej žalobe. Správny súd napriek opakovaným žiadostiam a urgenciám sťažovateľky vo veci dosiaľ nerozhodol.

III.

Vyjadrenie správneho súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie správneho súdu:

4. Správny súd k obsahu ústavnej sťažnosti, o ktorý ho požiadal ústavný súd ešte vo fáze jej predbežného prerokovania [v súlade s § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], uviedol, že po doručení správnej žaloby sťažovateľkou 1. júna 2021 krajskému súdu ako na konanie pôvodne príslušnému súdu [správny súd bol zriadený podľa § 1 písm. a) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 151/2022 Z. z.“), pozn.] tento realizoval procesné úkony spojené s doručením správnej žaloby a vyjadrení účastníkov. K obsahu ústavnej sťažnosti sa vyjadrila i zákonná sudkyňa, ktorej bola vec pridelená 17. augusta 2023. Po uvedení jednotlivých procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní nepoprela, že od pridelenia veci nevykonala v napadnutom konaní žiadny úkon, keďže jej bolo pridelených 250 vecí, ktoré bolo nutné prejsť a určiť ďalší procesný postup za súčasného prednostného vybavovania vecí, v ktorých bolo rozhodnuté o priznaní odkladného účinku správnej žalobe. Predmetná právna vec bola pripravená v poradí vecí podľa dátumu nápadu na naštudovanie a nariadenie termínu pojednávania. V súčasnosti má pridelených 318 nevybavených vecí, z toho 262 reštančných. Uzavrela, že dĺžku súdneho konania vzhľadom na jeho dĺžku od podania veci na súde považuje za neprimeranú a možný prietah v konaní zapríčinený objektívnymi dôvodmi. Predsedníčka správneho súdu poukázala na to, že momentálne má správny súd z celkového počtu miest 44 sudcov obsadených len 30 miest sudcov, z toho 26 je aktívnych, čo je výrazná personálna poddimenzovanosť, ktorá má nepochybne vplyv na rýchlosť konania. Správny súd k 1. júnu 2023 prevzal 5 766 nerozhodnutých vecí zo správnych kolégií Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Trnave a Krajského súdu v Nitre v zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 151/2022 Z. z.

III.2. Replika sťažovateľky:

5. Sťažovateľka vo svojej replike k vyjadreniu správneho súdu uviedla, že prietahy v konaní Správneho súdu v Bratislave potvrdzujú už samotné skutočnosti prezentované v jeho stanovisku a súvislosti s organizačným a administratívnym stavom vecí na správnom súde zdôraznila, že ústavná sťažnosť nesmeruje proti konkrétnemu sudcovi, ale proti celkovému postupu súdu v konaní, v ktorom súd riadne nekoná a doteraz nevydal žiadne meritórne rozhodnutie, hoci konanie trvá už takmer tri roky.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu.

Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Povinnosť správneho súdu a jeho sudcu konať rýchle a hospodárne podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp správneho súdneho konania v § 5 ods. 7 SSP a povinnosť konať bez prietáhov aj v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý je premietnutý aj do § 5 ods. 1 SSP. Správny súd je teda povinný postupovať v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzať zbytočným prietahom, konať hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb a určovať poradie jednotlivých procesných úkonov tak, aby konanie pred ním bolo rýchle a hospodárne (§ 5 ods. 7 SSP). Navyše, podľa § 103 ods. 1 prvej a druhej vety SSP ak sa konanie začalo, postupuje v ňom správny súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie rozhodnutá. Správny súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci konania nečinní. Podľa týchto zásad v napadnutom konaní nepostupoval dôsledne.

9. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96, a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom napadnutého konania je správna žaloba o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy. Podľa názoru ústavného súdu vec nevykazuje ani právnu, ani skutkovú zložitost', keďže skutkový stav veci je v podstate ustálený už v administratívnom konaní a nevyžaduje si komplikované dokazovanie, lebo správny súd v zásade vychádza zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy (§ 197 SSP). V správaní sťažovateľky neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania.

11. Pokiaľ ide o postup správneho súdu, ten po podaní správnej žaloby 1. júna 2021 realizoval len nevyhnutné úkony spojené s podaním správnej žaloby a procesné úkony doručovania podľa § 105 – 106 SSP a pribratia do konania ďalších účastníkov (ktorých prítomnosť v správnom súdnom konaní vyplýva z § 32 ods. 3 SSP, pozn.) uznesením č. k. 2S/119/2021-29 zo 16. júna 2021. Od rozhodnutia správneho súdu o návrhu žalobkyne na priznanie odkladného účinku správnej žalobe podľa § 185 SSP (uznesenie č. k. 2S/119/2021-65 z 21. septembra 2021) tento vo veci nekonal. Obdobie absolútnej nečinnosti možno vzhľadnúť aj po pridelení veci terajšej zákonnej sudkyňi v auguste 2023 v súvislosti s prechodom súdnictva z krajského súdu na správny súd k 1. júnu 2023 (k tomu bližšie bod 4 odôvodnenia tohto nálezu). Bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že napadnuté konanie ku dňu jeho rozhodovania o ústavnej sťažnosti nie je právoplatne skončené.

12. V súvislosti s obranou správneho súdu ústavný súd napriek pochopeniu organizačných a personálnych ťažkostí pripomína, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy

súdu nie sú v kontexte ustálenej rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva ani rozhodovacej praxe ústavného súdu v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prieťahom v konaní. Ústavný súd vníma problém nadmernej zaťažnosti všeobecných súdov, avšak zároveň poukazuje na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64).

13. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prieťahy spočívajúce v nečinnosti správneho súdu a predtým krajského súdu od septembra 2021, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd prikázal správne súdu konať v ňom bez zbytočných prieťahov (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

14. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domáha, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 2 000 eur. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie, majúc pritom na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

15. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia priznaného sťažovateľke ústavný súd prihliadal primárne na celkovú dĺžku napadnutého konania vedeného pred správnym súdom (od 1. júna 2021) v trvaní takmer troch rokov a pretrvávajúcu nečinnosť v trvaní viac ako dva a pol roka, ako aj na enormnú zaťažnosť správneho súdu a personálnu poddimenzovanosť po jeho vzniku hraničiacu s jeho schopnosťou zabezpečiť v relevantnom čase riadny chod správneho súdu [IV. ÚS 471/2012 (ZNaU č. 29/2013)]. Vzhľadom na uvedené rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke 1 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovelo (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

15. Ústavný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia tak, ako ich požadovala, a písomne vyčíslila na sumu 807,28 eur (bod 4 výroku tohto nálezu), za úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 (prevzatie, príprava zastúpenia) a 2 úkony vykonané v roku 2024 (podanie ústavnej sťažnosti a replika) v sume jedenkrát 177 eur a dvakrát po 228,83 eur a režijný paušál v sume jedenkrát v sume 10,62 eur a dvakrát po 13,73 eur, t. j. spolu 672,74 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti

Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)]. Ústavný súd priznanú odmenu zvýšil o 20 % DPH, ktorej je právna zástupkyňa sťažovateľky platiteľom (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

16. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je správny súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 176 ods. 1 SSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Miloš Maďar
predseda senátu